

NI VAŽNU KUK STANE. IT DOESN'T MATTER HOW VAŽNU JE, DA SE ŠPARA ... MUCH IT COSTS. ALL THAT COUNTS IS SAVING ...

Boštjan Pucelj

Zadnja leta se sestanki, tiskovne konference, medijski članki in drugi javni nastopi začnejo ali končajo z besednimi zvezami: varčevanje, optimizacija delovnega procesa, iskanje notranjih virov, zmanjšanje števila zaposlenih ... Vsi ti premiki, s katerimi naj bi rešili sedanji gospodarski položaj, se navezujejo na upravljanje človeških virov in stroške dela po celotni verigi delovnih procesov. Ob strani nam zavzeto sveti zakonodajna oblast, ki nam s predpisi pomaga v naši nemoči. Večinoma gre za navidezni optimizem, saj se čez čas izkaže, da je treba zaradi pomanjkanja ustreznih informacij in systemskega pristopa predpise kmalu spremeniti, dopolniti, zamenjati ali povsem na novo zapisati. In tu imajo javna uprava, gospodarstvo in celotna država velike rezerve.

Čeprav so razmere slabe in je treba hitro ukrepati, se večinoma izkaže, da so predpisi pomanjkljivi, sprejeti prehitro, brez širšega strokovnega odobranja, zlasti pa brez vizije za dolgoročno preživetje. Ogromno strokovnjakov, ki sodeluje na posvetih in pripravah zakonodaje, se nedvomno trudi, da bi zajeli celotno področje obravnave, niso pa pripravljeni pogledati na problematiko iz različnih zornih kotov, objektivno preučiti položaja in morda prisluhniti »nepomembnežu« v dejanski situaciji, zlasti pa ne tistim, ki šele vstopajo v našo ureditev.

Po navadi se pri nas zalomi kmalu po sprejetju zakonodaje. Zadeve, ki so bile do tedaj zgledno ali smiselno urejene, »razpadejo«. Anomalije, ki jih nova zakonodaja odpravlja, pa dobijo drugačno obliko. Tako se z vsako novo zakonsko ureditvijo srečamo z večjim obsegom del, večjim obsegom težav, večjo zapletenostjo in nepreglednostjo sistema, zlasti pa z nezaupanjem uporabnikov.

Za spremembo te prakse je treba upoštevati tri stvari (velja tako za geodetske kot vse druge upravne akte in naloge v pristojnosti državne ali lokalne skupnosti):

1. **Omejitev obsega zakonodaje** (*Art consists of limitation. The most beautiful part of every picture is the frame. Gilbert K. Chesterton*)

Če je želja, da se vsako leto zmanjša število zaposlenih v javnem sektorju za 2 %, si raje zadajmo nalogo, da bo vsako leto za 2 % manjši obseg zakonodajnih določil (števila upravnih aktov, členov ali obsega besedila v njih). Z enostavnejšo in bolj pregledno zakonodajo bo zadeva bolj pregledna, uporabna, nedvoumna in bo imela zaupanje vseh uporabnikov. V množici predpisov, ki jih javni

uslužbenci vsak dan uporabljamo, se ukvarjamo z drobnarijami, pozabljamo pa na bistvo. Enako je z drugimi vpletenimi v sistem, ki nam dokazujejo, da številne odločitve in postopki niso realni ali smotni, predvsem pa je problematična neenakopravna obravnava posameznih udeležencev v sistemu. Kadar nov akt nadomesti obstoječega, naj se zmanjša obseg zakona, odloka, predpisa, da ga bo vsak posameznik lahko razumel ter ga tudi brez težav korektno razumel in uporabljal.

2. Enostavnost, ne poenostavljanje (*Make everything as simple as possible, but not simpler. Albert Einstein*)

V sodobnem času smo vedno znova razpeti med tradicijo in novostmi. Ker smo pri nekaterih stvareh zamudili priložnost, jih hočemo po hitrem postopku prilagoditi sodobnim normativom (s pristopom dve muhi na en mah). Rešitve so oblikovane precej hitro, izvedba pa zahteva mnogo političnih, finančnih in kadrovskih pogojev. V praksi se žal vedno izbere poenostavljena rešitev, ki pa je daleč od enostavne. Tako se zmanjšuje kakovost rešitev, pogosto se uvede množica deležnikov v postopku (»notranjih ali zunanjih izvajalcev«, ko gledamo javni sektor), kar prinese nepreglednost in preprečuje kakovosten nadzor. Večinoma so vzroki za predlagane in sprejete rešitve utemeljeni z »omejenimi finančnimi viri«. Pogosto ni ločevanja med pojmom strategije, dolgoročni cilji ter programom dela javnih institucij, in tako se »program dela« pojavi celo v temeljni zakonodaji. Čez čas pa se izkaže, da so rešitve, če jim lahko tako rečemo, s takim ad hoc pristopom nekajkrat preplačane, slabo narejene in celo popolnoma neuporabne. Tudi pri zakonodaji vsaka poenostavljena rešitev ustvari kup dodatnih težav, ki se pojavijo pozneje. Razni odpustki, posebni primeri in izjeme spremenijo nekdanje »povprečno in vzdržno« stanje v stanje anomalij.

3. Mladim dati priložnost (*Good habits formed at youth make all the difference. Aristotel*)

Podjetje, ki misli poslovati dolgoročno, to je več desetletij, nekaj generacij, bo stavilo predvsem na mlade, njihovo energijo, znanje, svežino in ustvarjalnost; na sveže šolane »kalibre«, ki bodo prilagodljivi, dovezetni za spremembe in jim bo vsak izziv dal nov zagon. Vsa ta energija čaka, da ji damo priložnost, tudi v slovenski geodeziji, vključno z javno geodetsko službo. Če mladim tega ne bomo omogočili, bodo odšli ali zašli. V realnosti pa je tako, da smo se nekateri zaposlili pred desetimi leti in smo najmlajši v kolektivu. Glede na sedanje razmere in napovedi se vprašam, ali bomo v nekaj desetih letih ukinili Geodetsko upravo RS ali kar celotno javno upravo.

Opomba: Naslov prispevka je izjava dolenjskega občana, ki je povzel sedanji položaj javnega sektorja v naši državi.